

Crítiques

verdaguier per sempre

L'home oceà

Jacint Verdaguer,
Poesia, 2.
A cura de Joaquim
Molas i Isidor Cònsul
Proa, Barcelona, 2006.

L'any 2002 es va commemorar el centenari de la mort de Jacint Verdaguer. Va ser una bona ocasió per observar la presència del poeta en el cor mateix de les lletres i la cultura catalanes a través, entre altres aspectes, del gran nombre de publicacions de o sobre l'autor que es van dur a terme, la qual cosa va marcar tant una actualització de la literatura verdagueriana com una fita per a la promoció de la seva obra i del seu llegat literari a començaments del segle XXI.

Entre les iniciatives que s'hi van produir, va sobresortir l'inici de la publicació de l'obra completa dins una sèrie de quatre volums titulada *Totes les obres*. Precisament quatre anys més tard, amb la recent aparició de *Poesia, 2*, ha culminat aquest magne projecte dut a terme per Proa sota la cura de Joaquim Molas i Isidor Cònsul, i que ha comptat amb la col·laboració de destacats estudiosos de l'obra verdagueriana.

El lector trobarà a *Poesia, 2* el complement a la poesia estructurada i publicada en vida de l'autor, i que pot llegir a *Poesia, 1*. Primerament, Ramon Pinyol i Torrents ha tingut cura de reunir sota el títol de *Poesia dispersa* les composicions que Verdaguer va anar publicant entre 1864 i 1902 en revistes, diaris, miscel·lànies, etc. Igualment, aquest aplec es completa amb els poemes que els especialistes han anat desenterrant de l'oblit al llarg dels anys i que, en principi i segons les dades de què es disposen, no estaven destinats a cap dels llibres previstos pel poeta. Tot i el caràcter més immediatista d'aquest tipus de composicions, s'hi poden reconèixer les grans línies de l'estil i l'univers temàtic de l'autor, i que bé podríem resumir en tres gran dimensions. D'una banda, el compromís amb una poesia cristiana, que tes-

Vicenç Llorea

timonia la religiositat del poeta que vol contribuir així a aprofundir líricament la sensibilitat de la fe catòlica. D'una altra, l'exaltació de la pàtria com a casa comuna que relliga la identitat individual amb la col·lectiva. I, finalment, la força sensual d'un creador que amb prou feines pot contenir l'impuls còsmic de la seva creativitat, cosa que li proporciona una singularitat extraordinària. Com si es tractés de petites perles, anem trobant aquests moments d'inspiració ací i allà. A tall d'exemple, anotem la pervivència des d'infant d'aquesta energia còsmica de què parlàvem en la bella composició "Quan jo era xic, alçava a les estrelles": "Amor, amor!, però tu em dones ales/i sempre vaig i vinc,/deixant lo món per les etèrees sales,/on veu, família i cor i vida tinc."

Després de la mort del poeta, van ser publicats quatre llibres que havia deixat pràcticament enllestits. En el present volum es recullen sota el títol d'*Obres pòstumes*. Pere Tió i Puntí, tot seguint el manuscrit corresponsent, ha revisat el text d'*Al Cel*. Ramon Pinyol i Torrents ha fet el mateix amb la traducció del *Càntic dels càntics* (precedida d'un pròleg de Ricard Torrents)

i de les *Perles del Llibre d'Amic e Amat*. Finalment, i en no existir cap original, Francesc Codina ha tingut cura de la reproducció de les *Eucarístiques* realitzada al seu moment per Agustí Vassal. En aquest punt, a la bellesa dels seus poemaris cal afegir l'interès, d'una banda, de conèixer la seva tasca com a traductor d'un dels textos cimals de la literatura universal i, d'una altra, la selecció i assimilació que procura del clàssic lul·lià *Llibre d'Amic e Amat*, obra que bé podríem considerar una de les primeres i millors de la poesia catalana. El volum finalitza amb un *Annex* on es recullen els poemes sense un estat definitiu de composició. Es tracta de *Jovenívols*, *Los pobres*, *Sants*, *Poesies per a 'Barcelona'*, *Brins d'espigol*, *Jesús Amor*, *Cor de Jesús* i *Espines i flors*.

En conjunt, som davant unes 1.400 pàgines que ens recorden el que, a propòsit de Shakespeare i els clàssics, deia Victor Hugo: "En efecte, hi ha homes oceans (...) i és el mateix mirar aquestes ànimes o mirar l'oceà". Verdaguer pertany a aquests grup d'escriptors que assumeixen amb el seu geni l'oceà de la immensitat de l'esperit humà.

Cònsul i Molas publiquen un nou recull de la poesia de Verdaguer.

CÉSAR MARTÍNEZ

Llull en la veu de Verdaguer

Segons Harold Bloom, la clau per entendre la poesia moderna és que els autors ja no tenen una relació "filial" amb els seus antecessors, sinó que tenen una por atroç de la contaminació que podria significar la sieva influència.

La nova edició de l'obra pòstuma de Verdaguer, *Perles*, preparada per Enric Casasses i Agnès Prats, és una refutació contundent de les extravagàncies del crític nord-americà. *Perles* va representar la culminació fulgurant de la relació literària entre l'obra de Llull i Verdaguer. Ja fa anys que Rosalia Guilleumas va advertir la presència de Ramon Llull a *Idil·lis i cants místics*, *Roser de tot l'any* i *Flors de Cavari*, però és a *Perles* on les dues veus es fonen, on Verdaguer, sense cap rastre de la por de Bloom, posa la seva veu a la disposició de Llull.

Agnès Prats i Enric Casasses presenten una edició conjunta de les 'Perles' de Verdaguer.

M. ÀNGELS TORRES

Jacint Verdaguer *Perles. L'Amic i l'Amat. Càntics de Ramon Llull posats en vers*
Nova Biblioteca Selecta
Barcelona, 2007

A *Perles* Verdaguer paradoxalment posa en vers 170 dels 357 versicles en prosa del *Llibre d'Amic e Amat*. I dic paradoxalment perquè és curiós veure com, a nivell formal, els dos autors van invertir els papers: Llull crea el poema en prosa modern mentre Verdaguer,

en la seva reelaboració de Llull, ha de tirar enrere i recórrer al vers tradicional. Sigui com sigui, però, el gest de Verdaguer d'interioritzar Llull, de servir Llull, és un gest d'una gran modernitat, precursor de la reescriptura de Dante que trobem a T.S. Eliot.

Aquesta nova edició de *Perles* és útil i oportuna. Útil perquè ens proveeix de totes les eines que necessitem per fer l'enriquidora lectura en paral·lel de l'encreuament de Llull i Verdaguer. Oportuna perquè, juntament amb el quart volum de la sèrie *Totes les Obres de Verdaguer. Poesia, 2*, a cura de Joaquim Molas i Isidor Cònsul, Casasses i Prats reivindiquen l'obra pòstuma de l'autor d'*En defensa pròpia*.

Només hem de lamentar que Casasses no anés més lluny en el seu estudi i que, des del punt de vista textual, els curadors no guessin presentar una edició definitiva de cara al centenari de la seva aparició el 2008.

D. Sam Abrams